

2006

~~12. 338.~~

Львів. Бібліотека
АН. УРСР

Микола Голубець.

ІЗ ЧУЖИНИ ДАЛЕКОЇ

Відень 1915.

В ДІБРОВІ.

Оттут, колись прийшов співак мандрівний,
Тікаючи від світа і від себе;
Колись, з душі співав в ногах царівни,
Колись, юрбі глухій співав про небо,
Покіль всіх сил не виспівав до краю,
Прокляв свій спів і вмер оттут з одчаю...

А як вмірав, то почепив дружину,
Розбиту гарфу на вербових вітах,
Щоб банувала понад ним без впину;
А сам, чоло склонив на вялих цвітах,
Що молодим дістав із рук дівочих,
Зітхнув в останнє і заплющив очи...

І висіла та гарфа, хто проходив,
Не чув її зітхання таємного,
Ніхто на ню очий сумних не зводив,
Вдивившись в глиб себе самого...
Тужила гарфа в самоті холодній,
Ржавіли струни й рвали ся по одній...

Прийшов і я спочить в тиші і тїни,
Життю з обіймів вирвавшись насильно,
Життє, яке поверне храм в руїни,
Весільну пісню в тугу надмогильну,
В ніщо поверне найщирїйший почин,
Найкращу думку в помилку і злочин.

Сижу й немов нема мене на світі,
Дивлюсь й немов нічого я не бачу,
Дарма, що черв сверлує в ярім цвіті,
Що десь квітки, схиливши скрані, плачуть,
Що довело ся їм цвисти так рано,
Що нім їх сонце тут найде, зівянуть...

Зівялий лист упав до долу з вітки,
Дрігнула гарфа, мов зітхнула з жалю,
Ще тільки серця було в струн металю,
Що кожен лист, що шелестів в останнє,
Пращала гарфа своїх струн зітханням..

Умер листок, упав долів і знидів,
Мов жовта пляма на вогкім камінню;
А те, що він у соняшнім промінню
Колись краснів, ніхто цього не видів...
Лястків і цвітів на землі так много,
Помре один, то що кому до того?...

Умер співак, то що кому до того?...
Помруть і ті, що їм серця ворушив,
Упаде гарфа з вігів дня одного,
Трава останній стогін струн заглушить,
І вже тоді, нікого не зворушить
Понура думка, спомин про покійних:
Що жив колись співак, що квітка цвила,
Загине й слід, де була їх могила...

ІЗ ЧУЖИНИ ДАЛЕКОЇ...

I.

Колиб, вернувши в кинуту країну,
До гнізд, з яких летіли ми з одчаєм,
Згадать могли ми нинішню годину,
Як щось, що раз минувши, не вертас...

Коби то ми могли так все забути,
Сердечні рани погоїть без сліду,
А як рабської нам дадуть отрути,
Ми могли, пючи, вірити в... побіду...

Коби то наші кладовища рідні
Всіх тих, що вмiли жертвувать собою,
Тоді, як прийдем стомлені і бідні,
В цюж мить бадиллям заресли й травою,

Щоб ми ніяк імен не прочитали,
Ні днини смерти, ні її... гричини:
Чи від коноплі хто ував, чи стали,
Не ждучи навіть соромної днини,
Коли бездомні вернуть ся до... Мами...
Хоч пішли вольні, а придуть... рабами...

Бо можем стати на могилі брата,
А на руках нам забрящать кайдани,
А кров, на серці братовому стята,
Ключем з давної підійметь ся рани...

І спорохнїлі заговорять кости,
Понуро в гробі відізветь ся зброя,
А Хтось в великій погорді і злости
Крике: „Геть з місця! Тут кістки Героя!“.

Гей приснилось мені:
Я в батьківськiм дворi,
Весь обтрушений цвiтом вишневим,
В ногах пес мiй лежить,
Настороживсь, не спить,
Плесом, рiчка блищить, опалевим...

Десь i Батько мiй там,
Такий сам, такий сам,
Як в тi днi був, трiвожнi, бурливи.
Тiльки очi, як в млi,
Тiльки тiнь на чолi
Тiльки бiльше схилив ся, посивiв.

„Щож?“—мов каже мені:
„Прожили такi днi,
Що найдужчого схiлять в долину
Гей! Погано було,
Та с'як так прогуло,
Заживем тепер краще, мiй сину...

Перед хатою там
Я прикажу дiвкам
Покопать, розiбрать загорожi,
Той шматочок землi
Твоїй жiнцi вiддам,
Хай садить там левкоi i рожi...

А ось тут, у саду,
Стару грушу звалю:
Проспівала свій вік, пора спати,
А на місце її
Прийдуть щепи нові:
Зима мусить весні уступати...

А на другу весну,
Я в садок принесу
Синьооке, русяве внучатко...
Щож ти сину? Гей! Ну!"
Я прокинувсь зі сну...
Гей! Куди ти несла мене гадко?...

МОЇЙ ДРУЖИНІ

Ти можеш бути Пісню Пісень,
Промінням сонця, квіткою глуші,
У тобі може згаснути мій день,
Ти можеш бути трутою душі...

В кожнім серці живім,
Десь глибоко на дні,
Є таємна струна,
Сплють там сонні пісні.

І бува чоловік
Мовчазний, мов труна,
Аж на диво в йому
Щось здійметь ся зо дна,

Невідомі слова,
Невідомі думки,
Зацьвітуть на устах,
Наче ярі квітки...

Він дивуєть ся сам:
Відкіля це взялось?
Відкіля все кругом
Чаром-дивом знялось?

І дивуєть ся він,
А не віда, не зна,
Що зворушилась в нім
Ця таємна струна...

Серце жінки,—це казка
Недосяжна, підхмарна...
Сіра дійсність—отрута,
Як сам біль незбагнута,
А чим казка підхмарна не гарна?...

Серце жінки—омана,
Що вловити не дасть ся...
Та над злуду, оману
Непоняту, незнану,
Над ошуку, чи є в життю щастя?...

В моїм серці є рана,
Що від льоту буйного,
Загоїть ся хай тільки
Блисне ярий цвіт з гильки,
Хай дружина всміхнеть ся до йо...

Злоті коси, очі сиві,
Уста ніжні, говірливі!
Хто вас коси золотив,
Хто вас очі розлеліяв,
Хто в устами чари діяв,
Цілувати вас навчив?

Гей безсонні тихі ночі
Малювали сиві очі,
Уста ніжні запах рож,
Колисав ся світ під нами,
Як торкнулись ми устами,
Як почули першу дрож...

Як почули в ярім цвіті,
Що нас двоє тільки в світі,
Тільки двоє: я і ти:
Хай весь світ в безодню гряне,
Тільки рожка хай не вяне:
Вона мусить н а м цвісти!...

Прийде момент, велика, ясна хвиля,
В якій весна зєдинюєть ся з літом,
В якій квіткї до долу скранї хилять,
А в північ лїс палає огнецвітом...

Як руки нам в гірлянди рож повяжуть
А чола нам в вінки уберуть ярі,
Привіт сердечний за столом прокажуть:
„Хай тільки щастя, що перлин в тій чарі!...“

А ще спитають нас, чи ми по волі,
Чи по неволі взяли ся за руки руки,
Чи згідні ми на роскоші і муки,
Які для нас ховає усміх долі?...

Ми скажем „ТАК“ і в слово це віллємо
Весь жар, всю міць весняного кохання
Всю тугу нашу, мрії, поривання,
Яким на стрічу зєднані ідемо...

І підем так заквітчані, як діти
А чола нам горітимуть од щастя,
Їже сказати, ні виспівати не дасть ся.
Те щастя знають солові і цвіти...

На стрічу щастю і життю новому
Ходімо серце, ген, де сонце ясне,
Де чар пісень, де молодість не гасне,
Де туч не має, лискавиць ні грому.

Туди ходім, де вихри хмар не гонять,
Де золото на кожнім грає листі,
Хрусталем роси перлять ся пречисті,
Де рожі запах з пелюстками ронять...

Сідай Кохана! Ідем далеко:
Глянь, як басує крилатий кінь.
Байдуже холод, байдуже спека,
Для нас дорога ясна, далека,
Там ніч конає, там вяне тїнь...

Там ніч конає, там сонце сяє,
Цвіти не вянуть, люди не мруть,
Там щастя тихе, вічне, безкрає,
В повенї тонів смуток конає,
Там людям крила з плечий ростуть...

Хай цей світ стане в своїм кружляннію,
Це сонце згасне в старості літ,
Ми друге сонце найдем в коханнію,
Другу ціль найдем в вічнім змаганнію,
Ми другиї, кращий сотворим світ !

Не стямиш ся люба, як осінь наспів,
Як човен твій вдарить о беріг життя,
Чоло вкриють зморщки, волосся збіліє,
І серця повільне почуєш биття...

Не стямиш ся люба, як завтрішня днина
Твоею не буде, а тих, що прийдуть,
І скажеш зі смутком: нещасна людина
Вмірає, як щойно збираєть ся в путь...

Чомуж ти кохана так гониш від себе
Цю хвилю, що в друге не прийде мабуть,
Вонаж тобі може схилити край неба,
І Вічності чаром надихати грудь...

Вона тобі може шал роскоші дати,
Розперти всі межі, Час в ході спинить,
Проживши цю хвилю, ти можеш сказати:
Я жила, не тільки збирала ся жити!...

~~12. 338.~~

Львів. Бібліотека
АН. УРСР

И-56919

АПОСТРОФА.

Вітер ламає тополю,
Листям товче до вікон;
Все проминає, крім... болю,
Щастя, кохана, лиш... сон...

Бідна тополя звалить ся,
Скельний розпадеться ся злім,
Сон, хоч і гарний — проснить ся,
Смуток остане по нім...

Ті, що їм сон той проснив ся
Мають хоч спомин по нім,
Бідні, яким він не снів ся
В горю буденнім, важкім...

ВЕСНИ ОДНОЇ...

Як лиш блисне квітка з гильки,
Не теряй одної хвильки:
Йди в зелений гай,
Там ти найдеш квітку яру,
Повну сонця, повну чару,
Щастя найдеш рай.

Найдеш квітку, найдеш любу
На узліссі біля зрубу,
Не жалій, зірви!
Як не зірвеш, колихнеть ся,
Та над дурнем засмієть ся,
Що й не говори!

Пройде літо, прийде осінь,
Не найшов ти квітки досі,
Не прийшла сама,
Вже й не прийде... Хоч заплачени,
Свого щастя не побачиш,
Наркать — дарма!...

Треба вміти — встати рано,
Вміти ждати, вміть підглянуть,
Хтїти не на жарт,
Хто лїнуючись, не вспиє,
Хто вагуючись, не сміє,
Щастя той не варт!..

СТРІЧА.

Я побачив її нині рано,
Коли цвіти збирала в садку,
Безтурботну, чарівну, румяну,
В золотому, на скрані вінку...

Я не певен, чи були це цвіти,
Ті самі, що ростуть на землі,
Чи з проміння увитий віночок,
Це у неї горів на чолі...

Я не певен, а цьому причина,
Що дививсь я на ню кілька хвиль,
Чи була це на правду дівчина,
Чи лиш мрії моєї свігиль...

ЗГУБА.

Я що ранку виходжу до гаю,
В кожен вечір виходжу сюди,
Лиш не знаю—кого виглядаю,
Що згубив я ходючи туди...

Що згубив щось, це знаю я певно
Бо у серці мойому на, дні,
Щось сумує, щось плаче так ревно,
Що нема ніде місця мені...

Що не візьму я в руки—протівне,
Кожна книжка стара і суха,
Споловіла найкраща картина
Кожна пісня марна і глуха...

ЛЮБА ЗГУБА.

Нині рано найшов любу згубу,
Що так довго шукав по садку,
На узліссі, вона, біля зрубу
Мерехтіла в дівочім вінку

В голосочку дівочім тремтіла,
Рожевіла в рожевих ручках,
Очком блисла і геть полетіла
Мов хмаринка неслась по стежках...

Я зірвав ся, щоб бігти за нею,
Та де—де мені хмарку дігнать,
І чогось мені дуже хотілось
Ті слідочки дрібні цілувать...

РІК МИНУВ...

Рік минув, ми зустрілись на балі,
Це такий вже на світі закон,
Все крутилось, шуміло на салі,
Ливсь з балькону розливний бостон.

Вона була така несмілива,
Паленіла за кожнім слівцем,
Щось без звязку мені говорила,
Закривала ся все віяльцем.

Тільки й бачив лебедину шию,
Та долоні рожеві, дрібні,
Тільки й чув як дріжав її голос,
А все бачить хотілось мені...

РОЗМОВА.

— Що ви робите пане? — Малюю,
Пишу вірші, дармую кругом.

— Мій знакомий із осьмої кляси
Пише також... мені у альбом.

— Такі очі задумані, хмури,
Виглядає, як справжній поет,
За пів року, буде по матурі,
А потому, це наш вже секрет...

— А ми будем писати до себе?
Дайте ручку! — Фе пане! Пустіть!

— А писать буде можна? Скажіть же!...

— Мій знакомий... — Писати? — Пишіть...

Пишу листи за листами,
Печатаю печатками,
А вона й не знає...
Ой не знає тої мови,
Скільки щирої любови
В кожному слові сяє...

Ой не зна про довгі ночі,
Коли сон кидає очі,
Туга лине в душу,
Та не зна, що те кохання,
Серця щире поривання
В серці не придушу...

Не придушу, а квітками
Порозсиплю доріжками,
Куди в о н а ходить,
Куди ходить біля луку,
Моє щастя, мо о тугу
За собою водить...

А як підеш серце в поле,
Мое щастя, моя доле,
Не далеко зайдеш,
Бо на кожньому листочку,
Рожі кожньому платочку,
Мою слізку найдеш...

ЗГОДОМ.

— Як здоровля в вас пане поете?

Споважнілиж ви так за той час!

— Та і ви, мов на дріжджах ростете,

Поважніє, росте кожне з нас...

Щож там діє знакомий... понурий?

Вибачайте, що ймення забув...

— Ага Нютко; не здав знать матури,

Тай поетом він справжнім не був...

Той альбом, то ми з татком подерли,

Годі було тих зітхань знести,

Я читала... „Розсипані Перли“...

Ну тай ваші читала листи...

ІНТЕРМЕЦЦО.

Один пише а другий малює,
Третий душу виносить на торг,
Десь четвертий п'яніно мордує,
А всі разом, снідають на борг...

Та хай тільки весна усміхнеться,
Хай з під снігу покаже свій чар,
То у кожного серце здригнеться,
Зароються садочки від пар.

Вже не пише ніхто й не малює,
Вже душі не виносить на торг,
Вже й п'яніна ніхто не мордує,
А всі разом кохають... на борг...

ІЗ ІБСЕНА.

- Агнесо, чарівний метелику мій,
Не втікнеш, бо зараз допаду,
По цвітах я сіти розіпну, як стій,
Пісень тобі дам на принаду!...

- Як що я метелик чарівний, ніжний,
То дай мені з цвітів мід ссати,
Колиж ти хлопчище недобрий, пустий,
Лови так, щоби не спіймати!...

- Агнесо, чарівний метелику мій,
Вже сіти готові, напнуті,
А словечко кожне у пісні моїй
В кохання палкого отруті!...

- Як що я метелик чарівний, ніжний,
Тоді — колиши мене вітре!...
Колиж мене зловить хлопчище пустий,
То чей моїх крил не обітре?...

- Не бій ся! Присядеш на руку мені,
Сповеш ся в ніжне волоконце,
І будуть тебе колисати пісні,
До віку пестити ме сонце!...

КОЛИ РОЗЛУЧАЮТЬ СЯ ДВОЄ...

ШЕРЦО.

Ти вже мене не любиш, ні?
Ти кажеш—все пропало...
Погасли в нас святі вогні,
Лиш в серці, крихточку, на дні,
Ще попілу остало...

Ненавидиш? А я, мов царь,
Над всі царі щасливий:
Я вірю ще в вино і в чар
Солодких уст твоїх; пугар
Роскішний, приманчивий...

Клянеш мене? Кляни! Так щож?
Нічим—люб на рати!
Не вірь в любов, а вірь в цю дрож,
Що їй оперти ся не мож,
І мусиш... цілувати...

В АЛЬБОМ.

Не пишай ся дівчино кохана
Тим, що в тебе уста наче вишні,
Личко ясне, мов сонічко з рана
Очі сині, та горді і пишні...

Бо на світі усе проминає,
Не до віку цвістимеш весною,
Час усього назад зажадає
Що на світ принесла ти з собою.

Наче квіти уста ті зівянуть,
Буйний волос інеєм припаде,
Горді очі погаснуть і скануть,
Як Марена прийде, замість Лади.

А як що ти в осінне затише,
Не принесеш душі молодою
То ніхто твого ймення не впише
В книгу тих, що кохають весною.

Лютий вітер гне калину
Тешуть теслі домовину
Глянь дівчино глянь,
А там други край діброви
Гей плетуть вінок тернівий
Та на мою скрань...

Я завіщанє напишу:
Людям пісню тиху лишу
А тобі мій жаль,
Жаль що ти мене дурила
Жаль що ти мені розбила
Гадости скрижаль ..

А ти прийдеш та побачиш
Тай тежесенько заплачеш
Та похилиш ся,
Колись... було це весною
Ми стрічали ся з собою
Тай любили ся...

В ГІРКИЙ МОМЕНТ.

В гіркий момент глухого отупіння
В осінний день,
Послухавш сумного голосіння
Моїх пісень.

Коли печаль на душу твою спаде,
Стемнить лице,
То може найдеш в тих піснях розради
Одно слівце.

Почувш може тихий голос тужний
І серця стук,
І смуток, твоїм смуткам дружний,
Знайомий звук.

ТИ НЕ МОЯ...

Не моя ти серце, не моя,
Що години помічаю я,
Що години кожньої хвилини,
Щось в нас ломить ся, щось гине,
Щось вмірає в нас без воріття...

Не моя ти серце, я не твій,
Не полетим парою в вирій,
Я полечу, ти останеш тут,
Розіветь ся по між нами смута,
Чорна смута стоптаних надій...

Не моя ти серце, не моя,
Те, що снилось нам в весняних днях,
Те проснить ся, згине, марно згине,
Як той бідний, вялий цвіт калини,
Що в болото, вянуци заляг...

ЗНАЧИТЬ ДАРЕМНЕ...

Значить, даремне ти уста сквернила,
Дарма вливала жар в палкі обняття...
Якась чужа, нічим не сперта сила,
На сміх і глум нам душі поріжнила,
Щоб, передчасно потушить багаття...

Значить, даремне я не спав ночами,
Даремне храм красі твоїй поставив...
Хтось вдер ся в його й грубими руками
Зневажив святість, грішними устами
Камінчик кожен в храмі тім, знеславив...

Гей ударила вість,
Як отруйна стріла:
Моя люба в сю ніч
За другого пішла...

Гей розвіяв ся чар,
Сон мій соняшний згас,
Хтось прийшов і обдер
Мою ляльку з окрас...

НА ДОРОГУ.

Іди собі дівчино
Як хочеш вже іти,
Дай Боже щастя, долю
В житті тобі найти...

Іди, а я не скажу,
Нікому не повім,
Хто струну рвав останню
У серденьку моїм...

ДІВЧИНО!...

Дівчино кохана, дівчино єдина
Чи яб тобі щастя скувати не зміг?
Чи яб тобі в сонця не взяв був проміння,
Та цвітів найкращих не кинув до ніг?...

Не була би краща сноява півсонна,
Нї рожа не краща в волошок юрбі,
Найбільшої кисти найкраща Мадонна
Позазрилаб чару і щастя тобі...

А ти знать не чула цього і не знала,
Не знала, що в серці мойому лягло,
Бо знавши, не булаб мене проміняла
Бог знає за кого, чорт знає за що...

БЕНКЕТ.

Я справляю бенкет! Похорони душі,
А над тілом ви правте весілля!
Чом понурились ви в мовчавій тиші,
Їжте! Пийте гуртом і ревіть з божевілля!

Я справляю бенкет! Я хороню любов
Із сердечними друзами в купі!
Їжте тіло мов, пийте теплу ще кров
І гуляйте по мойому трупі!

ВІЧНИЙ МОТИВ.

Гей чи скоро чи не скоро
В душу стомлену і хору
Сонце блисне,
Блисне ясною світиллю,
Та за першу-другу хвилю
Мрія присне...

Присне мрія, розлетить ся,
Бо так було, так годить ся,
Тому й бути:
Скане твого щастя зоря,
Впаде в чорну безну горя,
Слїз, отрути...

ПО ЛІТАХ.

Чого ти до мене приходиш неждана,
Кладеш ся до моїх утомлених ніг,
У серці мойому загоїлась рана,
Забув я минуле, себе переміг...

Нї, нї, не диви ся на мене так жалко,
Тим поглядом серця мойого не край
Хиба ж ми не щиро любились, не палко,
Як люди не знають, то в Бога питай!...

Терпів я за себе й за тебе — подвійно,
Терпів самотою в тій хаті пустій,
А нині кохана... я гляну спокійно,
Хоч впаде в могилу остання з надій...

БУВАЮТЬ ХВИЛІ.

Бувають хвилі польотів підхмарних,
І дні цілі сумнівів і знемоги...
Так мало хвиль принадих, гарних,
А скількиж їх брудних, капарних,
Стриваєш край дороги!

Бува момент, що світ здаєть ся раєм,
Найірший ворог рідним здаєть ся братом,
І всіх би ти обняв тоді навзаєм,
І руки всім, давним стиснув звичаєм,
Та хвиль тих не багато....

А якжеж часто гнів стягає брови,
Жаль гадом лютим ниже хворі груди,
Що кожен сміх ранить тебе до крови,
Найкраще слово дружньої розмови
Разить жалом облуди...

І рад би ти одним руки розгоном
Сягнути гльоб й зірвать його з орбіти,
На людські скрані зорі з небосклоном
Звалить і людських судорогів стоном
Шалену грудь поїти!...

СПОМИН

Ти грала. Звуки, мов сніжні лебеді
З раною в серці, кидались, кричали,
На дворі вихри ховзались по леді
Й ранили груди о холодні скали...

Ти грала. Шумом спіненого моря
Ридала пісня самоти і скуки,
На дворі вільха заводила з горя,
На душу сіли спомини, мов кряки...

Ти грала. Пісня на омлілих крилах
Рвала ся з птьми сонце зустрічати,
Ти весь мій біль, весь порив духа, мила,
Вложила в тони дикої сонати...

ЯК ЗЙДЕМОСЬ КОЛИ...

Як зійдемося коли на дорозі життя
Ми, що знали в життєвїм проломі,
Киньмо ряд пустих слів, недомовлених фраз
Привітаймося, як добрі знакомі!

Лиш згадай скільки мрій познакомило нас
Надїй тільки найкращих злучило,
Це байдуже, що їх охолоджував час
Життя смутком наш рай оповило.

Все байдуже! Ідїм кожне своїм шляхом
Повні туги, гріха не свідомі,
А як що ідучи, зустрінемося разом,
Привітаймося, як добрі знакомі..

ДИДУШКОВІЙ СОТНІ.

ОРЕЛ.

Дивив ся в сонне і осліп, а люди
Підстерегли, спіймали і в кайдани
Стальні скували птиць царя сліпого...
Рванув ся. Ліс здригнувсь від того крику,
Кайданів гомін стряс небес склепінням,
Та сил не стало тих кайдан порвати...
І він схилив ся, думаючи важко.

Брати його в той час над ним летіли
І клекотали, сміючи ся з братів:
„Чогось то брат наш дуже зажурив ся;
Чи не захоче людям розказати
Про своє царство там на синіх горах?
Казать про те, що царство це днедавнє,
Та що царями і князями славнє?
Та чи не крикне брат наш черепахам:
„До бою браття! Гей на поміч птахам!“
Бо хто в кайданах, той мудріє скоро...“
Орел це вчув, підняв чоло у гору,
І всею міццю скованої груди,
Братам він крикнув: „Ви вірли? Ви люди!“

І вчув нараз в омлілих крилах силу,
Вогнем образа в серці запекла,
Побачив волі вольної могилу,
І кров, що з неї струвю текла.
Зірвав ся з пут... Пішла луна по горах,
Лявіною роздерла чорний ліс,
А він знімав ся, потапав в просторах,
Нікчемним людям смерть страшну поніс.

ІЗ ПРЕЛЮДІЙ.

I.

Заграють труби, заревуть гармати,
Усе, що дуже встане до походу,
Піде заграву соняшну стрівати,
Кувати долю рідного народу...

Поля засяють білими кістками,
Забють потоки молодой крові,
А завтра — Воля загремить піснями
І відгукнуть ся їй гаї, діброви...

І сядуть вої курявою екриті,
Вином побідні наповнять стакани,
Великі, горді, славо о повиті..

Боюсь, що серед тих, кому пеани
Співати будуть, там в подертій світї,
Рабом народ мій на порозі стане...

II.

А може тутки — час на спів Тиртея?
А може — вкрита маскою спокою,
Горить в народі соняшна ідея,
Давня готовість прадідів до бою?

І може в хвилю рокову, як гряне
Богданів клич, розірвуться окупи,
І мій народ до бою дужий стане,
Во ім'я Праєди, Волі і Обнови!...

І може... може... Алеж ні! Не нині,
Та не в життю, а в повістях рішає
Укрита дужість хилої рабині...

Не полетить той птах, що крил не має,
Безсилля в дужість не перейде в чині,
І не побідить той, хто сил не має...

3. 7. 1914.

Шумів двірець, сто тисяч серць тремтіло
Нїмим одчаєм, смутком і тоскою,
А в нас усіх чоло вогнем горіло,
Дріжало серце думкою: „До бою!“
А нам усім велике снилось діло,
Велике слово снило ся: „За Волю!“

Одна ще мить ворожого насилля,
За мить одну велика стане Хвиля:
Упаде грім, посиплеть ся і уїна,
А з румовища встане Україна,
Велика, чиста, дужа і свободна,
Високим серцем горда, непобідна!...

Шумів двірець, сто тисяч серць тремтіло,
А було в тім тремтїнню, мов: „Прощайте!
Ідїть в перід, ідїть без вгаву, сміло,
А втихне бій, зі славсю вертайте!...
Пишіть нам слово, як будете в поли!...“

А друге щось, мов мовило: „Нїколи
Не вернете!...“

Упаде жита золоте колосся,
Під осінь листя облетить поволи,
І сніг нам сріблом осріблить волосся,
А ваші кости круки порозносять,
І ви уже не вернете... Ніколи!...

Дрігнув двірець, стотисячне: „Гурра!“
Стрясло покровом і була в тім крику,
Злорадість дивна, прочутя страшної
Днини, що стала навіч перед нами.

І чули ми в тім слові, власну тугу,
І чули гордість тих усіх, що нас
До бою слали за добро Народу...

— — — — —
А Батько мій понурив ся, поблід,
Стояв довгенько, не казав ні слова,
Аж поїзд рушив...

„Будь здоров мій сину!“
Вертай ся скоро... Бог да будь з тобою!
І в нас уста зеднали ся. Дріжали
Вони чогось... Бог знав це, чого то
Вони дріжали... чи того, що я
Не скоро верну, чи того, що даром
Підуть ті сльози батьківські, горячі...
Що даром край весь здійметь ся пожегом
Огнів злочасних, що даром поллється
Кров тисячів таких самих, як я...
Що з тих пожегів сонце не здійметь
І не освітить зморену країну?...

„Здоров був Тату!...“

„—Будь здоров мій сину!...“

Ще раз „Гурра“, ліс рук здійняв ся в гору
Сто тисяч сліз до сонця заблищало,
Сто тисяч серць нараз у тую пору
Страшним, німим риданням заридало...

ГРЕНАДИРИ.

(Гайне.)

До Франції вертало двох гренадир,
Що були в московськiм полоні.
Колиж до німецьких добились кватир,
То чола схилили в долоні:

Почули оба там йовину: о вість,
Що Франція поконана в бою,
Стотисячне військо розбите на прах,
А Цісар. . попав у неволю...

Заплакали гірко тій вісти страшній,
Що — Цісар, „їх“ Цісар в кайданах;
І мовив один з них: „Як важко мені,
Як мулить стара моя рана...“

І мовив з них другий: „Проспіваний спів...
З тобою умер би я радо,
Та мушу йти друже до жінки, домів,
Там діти без мене пропадуть...“

„І щож мені діти? Не знать мені їх...
Не сц'лять вони моїх болів;
Хай підуть з торбами під людський поріг!
Мій Цісар... мій Цісар в неволі!..“

Вчини мені друже цю просьбу одну:
Як що я помру від одчаю,
То ти забери зі собою труну,
Й неси до нещасного краю...

Цей почесний хрест мій на груди зложи,
На серце, що трісло з роспуки,
Рушницю і шаблю мій друже вложи
В холодні, заціплені руки...

Так хочу лежати далеко від хат,
Немов той шільдвах в домовині,
Покіль не дослухаюсь гуку гармат
І стуку копит по долині...

І Цісар проїде прочерез мій гріб,
За Ним стане військо стіною,
І я тоді з гробу здіймусь й на осліп
За Цісаря кинусь до бою!..."

ВИ ЖЕРТВОЮ ВПАЛИ...

Спіть скалічені, порвані, вбиті,
Спіть окурени димом борні,
Спіть, тугою і смутком повиті,
Хай вам воля приснить ся в тім сні!...

Хай вам снить ся шаслива країна,
Бож за щастя її ви лягли,
Хай вам снить ся, що впала Руїна,
А з під неї зірвались вірли,

Ті самі, що конали віками,
Що клювами решітку товкли,
Поки ви молодими руками
Їм кайдани сталльні відомкли.

Розпустили вірлів із Руїни,
А самі — полягали в труні...
Хайже снить ся вам щастя країни,
Хай вам Воля приснить ся в тім сні!...

ДО ЗБРОЇ!

Даремний жаль, даремний труд
Пустяк — чуття химерне;
Минулого з Нїрвани пут
Сам Бог нам не поверне.

Лишім старим своїм бабкам
Дні давні споминати,
Мечі до рук, на вал життя
Викочуймо гармати!

Жбурнімо все старе на склад
Нехай миший годує,
Як вдарить грім сто сот гармат,
То світ нас весь почув!

Почув світ і з подивом
Лице до нас оберне,
В перід в перід! Минулого
Сам Бог нам не поверне!